

ดนตรีไทย

ความหมาย

ดนตรีไทย (Thai Music) หมายถึง ดนตรีประเภทต่าง ๆ ซึ่งเป็นผลงานการประพันธ์เพลงทั้งเพลงบรรเลง และเพลงร้องประเภทต่าง ๆ ที่สร้างสรรค์จากภูมิปัญญาของคนไทยและเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมที่รับใช้สังคมไทยทั้งในอดีตและปัจจุบัน

ประเภทของดนตรีไทย

ผลงานทางด้านดนตรีของชนชาวไทยที่มีปรากฏทั้งในอดีตและปัจจุบันนั้นมีมากมายหลายประเภทซึ่งสามารถแยกแยะเป็นประเภทต่าง ๆ ได้ดังนี้

1. ดนตรีไทยเดิมและเพลงไทยเดิม หรือดนตรีแบบแผน หรือดนตรีราชสำนัก

2. ดนตรีพื้นเมืองและเพลงพื้นเมือง

3. ดนตรีชนเผ่าหรือดนตรีกลุ่มชน

4. เพลงพื้นบ้าน

5. ดนตรีไทยสากลและเพลงไทยสากล

5.1 ดนตรีลูกกรุงและเพลงลูกกรุง

5.2 ดนตรีลูกทุ่งและเพลงลูกทุ่ง

1. ดนตรีไทยเดิม หรือดนตรีแบบแผน หรือดนตรีราชสำนัก หมายถึง ดนตรีไทยที่จัดว่าเป็นดนตรีคลาสสิกของไทย หรือที่เรียกว่า Thai Traditional Music เป็นดนตรีที่ประพันธ์โดยคีตกวีไทยตามทฤษฎีดุริยางคศิลป์ของไทยบรรเลงโดยเครื่องดนตรีไทยหรือวงดนตรีไทยหรือดนตรีไทยและหรือขับร้องด้วยวิธีการและเทคนิคตามทฤษฎีดุริยางคศิลป์ของไทยบทเพลงต่าง ๆ เหล่านี้มีหลายประเภทเช่น เพลงเรื่อง เพลงหน้าพาทย์ เพลงเถา เพลงขับ เพลงภาษา เป็นต้น

2. ดนตรีพื้นเมืองและเพลงพื้นเมือง หมายถึงบทเพลงที่ประพันธ์โดยคีตกวีท้องถิ่นเพื่อให้ใช้

เครื่องดนตรีในท้องถิ่นนั้น ๆ บรรเลงและหรือขับร้องด้วยภาษาประจำถิ่น

เพลงพื้นเมืองเหนือ บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นบ้านเหนือ เช่น สะล้อ ซึ่ง ปี่จุม และหรือขับร้องด้วยภาษาถิ่นเหนือที่เรียกว่าคำเมืองบทเพลงพื้นเมืองเหนือ เช่น พม่าปราสาทไหว

เพลงพื้นเมืองอีสาน บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมืองอีสาน เช่น แคน โปงกลาง พิณ และหรือขับร้องด้วยภาษาถิ่นอีสาน บทเพลงพื้นเมืองอีสาน เช่น ลายกาเดินก่อน ลายแมงกูดอมดอก

เพลงพื้นบ้านใต้บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีพื้นเมืองใต้ เช่น ปี่ กลองทน ข้องคู่ และหรือขับร้องด้วยภาษาถิ่นใต้ เช่น ดนตรีสำหรับการรำโนรา ดนตรีสำหรับการแสดงหนังดูลง

3. ดนตรีชนเผ่าหรือดนตรีกลุ่มชน หมายถึง ดนตรีและบทเพลงที่เป็นวัฒนธรรมของกลุ่มชนตามเผ่าพันธุ์ ดนตรีในกลุ่มนี้เป็นกลุ่มดนตรีที่เล็กกว่าดนตรีพื้นเมือง ดนตรีชนเผ่าหรือดนตรีกลุ่มชนมีหลายกลุ่ม เช่น ดนตรีของกลุ่มชนชาวกะเหรี่ยง ดนตรีของกลุ่มชนชาวม้ง ดนตรีของกลุ่มชนชาวผู้ไทย ดนตรีของกลุ่มชนชาวมอญจังหวัดปทุมธานี ดนตรีกลุ่มชนชาวลาวโซ่งจังหวัดนครปฐม

4. เพลงพื้นบ้าน หมายถึงบทเพลงที่สืบทอดมาและขับร้องในระดับหมู่บ้าน ผู้ที่ขับร้องเพลงพื้นบ้านส่วนใหญ่เป็นศิลปินท้องถิ่นและชาวบ้านทั่ว ๆ ไปในหมู่บ้านนั้น ๆ เพลงพื้นบ้านเป็นบทเพลงที่แพร่หลายในชุมชนที่แคบกว่าเพลงพื้นเมืองและไม่นิยมใช้เครื่องดนตรีบรรเลงประกอบ อาจมีเครื่องดนตรีประกอบจังหวะบางอย่างบรรเลงประกอบ เช่น ฉิ่ง ฉาบ กรับ กลอง เป็นต้น เพลงพื้นบ้านมีอยู่ในทุกภูมิภาคของประเทศไทย เช่น ในภาคกลางมีเพลงอีแซว เพลงเรือ

เพลงสงฟ้าง เพลงเหย่ย ภาคเหนือมี เพลงจ้อย ภาคอีสานมี เพลงโคราช ที่ด่าบลบางลูกเสือ อำเภองครักษ์ จังหวัดนครนายกมีเพลงระบำบ้านนา เป็นต้น

5. **ดนตรีไทยสากลและเพลงไทยสากล** หมายถึง ดนตรีและเพลงขับร้องที่ส่วนใหญ่บรรเลงด้วยเครื่องดนตรีตะวันตกหรือเครื่องดนตรีสากลโดยอาจมีเครื่องดนตรีไทยเดิมหรือเครื่องดนตรีพื้นบ้านบางชิ้นร่วมบรรเลงในวงด้วย การบรรเลงดนตรีนั้นใช้หลักการบรรเลงแบบดนตรีสากล มีการประสานเสียงแบบดนตรีตะวันตก ทำนองส่วนใหญ่เป็นบทเพลงที่ประพันธ์ขึ้นใหม่ บางครั้งใช้ทำนองเพลงจากเพลงไทยเดิม การขับร้องเป็นการขับร้องเดี่ยวหรือขับร้องคู่หรือขับร้องหมู่ เนื้อเรื่องส่วนใหญ่เกี่ยวข้องกับความรัก การพรรณนาธรรมชาติ การเสียดสีและความจงรักภักดี ดนตรีสากลและเพลงสากลมี 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ

5.1 **ดนตรีลูกกรุงและเพลงลูกกรุง** หมายถึง การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทยสากลโดยนักร้องเพลงลูกกรุง

5.2 **ดนตรีลูกทุ่งและเพลงลูกทุ่ง** หมายถึง การบรรเลงดนตรีและการขับร้องเพลงไทยโดยนักร้องเพลงลูกทุ่ง

คุณค่าของดนตรีไทย

ดนตรีไทยแต่ละประเภทมีคุณค่าทั้งทางด้านการศึกษาและทางด้านวัฒนธรรมหลายประการดังนี้

1. **คุณค่าทางด้านการศึกษา** ดนตรีไทยเป็นศิลปะที่เกิดจากการสร้างสรรค์โดยภูมิปัญญาของคนไทยและผ่านกระบวนการการถ่ายทอดมาอย่างต่อเนื่อง ดนตรีไทยถูกสร้างสรรค์อย่างมีกฎเกณฑ์มีหลักการองค์ความรู้ของศิลปะสาขานี้ที่สามารถอธิบายได้ นักวิชาการด้านดนตรีได้สร้างผลงานทางวิชาการทั้งที่เป็นหนังสือ ตำรา บทความ การค้นคว้าวิจัย ไว้มากมาย เนื้อหาทางด้านวิชาการมีหลายด้าน เช่น ประวัติ ดนตรีไทย เครื่องดนตรีไทย วงดนตรีไทย ประเภท เพลงไทย คีตกวีดนตรีไทย ทฤษฎีดนตรีไทย การวิเคราะห์เพลงไทย การประพันธ์เพลงไทย เป็นต้น ด้วยเนื้อหาความลุ่มลึกของเนื้อหาวิชาทำให้มีการบรรจุวิชาดนตรีไทยในหลักสูตรการศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะอย่างยิ่งได้เปิดสอนเป็นวิชาเอกในระดับปริญญาตรี และมีการเรียนการสอนในระดับปริญญาโทในแต่ละสาขาวิชาเอก

2. **คุณค่าทางวัฒนธรรม** ดนตรีไทยเป็นวัฒนธรรมที่มีการถ่ายทอดแบบ “มุขปาฐะ” (oral tradition) มีการพัฒนามาเป็นลำดับ คนไทยให้ความสำคัญกับดนตรีไทยซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนไทยทุกระดับชั้นตั้งแต่เกิดจนตาย และมีบทบาทในขนบธรรมเนียม และประเพณีต่างๆ ดนตรีไทยมีเอกลักษณ์เฉพาะเป็นที่ภาคภูมิใจของคนไทยในฐานะที่ดนตรีไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติไทย

มานพ วิสุทธิแพทย์

บรรณานุกรม

- วเรษฐ ศรีวงศ์พันธ์. คู่มือพื้นฐานประกอบการศึกษาดนตรีพื้นบ้านล้านนา. สดอ ชอ ชิง. ลำปาง :
 ห.จ.ก.ลำปางบรรณกิจ พรินต์ติ้ง, ๒๕๔๓.
- เจริญชัย ชนไพโรจน์. เอกสารประกอบการสอนวิชาดุริยะ 362 ดนตรีพื้นบ้านอีสาน. มหาสารคาม :
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม, 2526.
- ปัญญา รุ่งเรือง. ประวัติการดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- ศิลปากร, กรม. เกร็ดความรู้เรื่องดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : อัมพลวิทยา, 2509.
- Morton, David. **The Traditional Music of Thailand.** Berkeley. : University of California
 Press, 1976.
- Miller, Terry and Williams Sean. **Southeast Asia : The Garland Encyclopedia of Music.**
 Vol. 4. New York. and London : Garland Publishing. Inc. 1998.
- Malm, P.William. **Music Cultures of the Pacific, the Near East, and Asia.** Englewood Cliffs,
 New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1967.

ดนตรีไทยเดิม

ความหมาย

ดนตรีไทยเดิม (Thai Classical Music หรือ Thai Traditional Music) หมายถึง บทเพลงที่ประพันธ์โดยคีตกวีไทย ตามทฤษฎีดุริยางคศิลป์ของไทย บรรเลงโดยเครื่องดนตรีไทย และใช้ในการดำเนินวิถีชีวิตของคนไทยที่เกี่ยวข้องกับขนบธรรมเนียมประเพณี พิธีกรรม และวัฒนธรรมประจำชาติ

ความเป็นมา

ในประเทศไทยมีดนตรีมากมายหลายประเภท นักวิชาการด้านดุริยางค์ศาสตร์ ได้จำแนกดนตรีต่างๆ เหล่านั้นเป็นประเภทๆ และบัญญัติศัพท์ใช้เรียกเพื่อประโยชน์ทางการศึกษาและเพื่อความชัดเจนในการสื่อความหมาย เช่น ดนตรีราชสำนัก ดนตรีไทยเดิม ดนตรีพื้นเมือง ดนตรีประจำถิ่น ดนตรีกลุ่มชน เป็นต้น ซึ่งดนตรีแต่ละประเภทแต่ละท้องถิ่นต่างก็มีความสำคัญ และมีคุณค่าต่อสังคมนั้นๆ

ดนตรีไทยเดิมได้มีการสร้างสรรค์ สืบทอด และมีวิวัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องทั้งทางด้านเครื่องดนตรี วงดนตรี และบทเพลงประเภทต่างๆ

ทางด้านเครื่องดนตรีนั้นมีการจำแนกประเภทเครื่องดนตรีโดยใช้กริยาอาการในการบรรเลงเครื่องดนตรีเป็นหลักในการจำแนก ซึ่งสามารถจำแนกได้ 4 ประเภท คือ

1. เครื่องดนตรีประเภทเครื่อง ดีด คือ จะเข้
2. เครื่องดนตรีประเภทเครื่อง สี ได้แก่ ซอด้วง ซออู้ ซอสามสาย
3. เครื่องดนตรีประเภทเครื่อง ตี เช่น ฉิ่ง ตะโพน ฆ้องวงใหญ่ เป็นต้น
4. เครื่องดนตรีประเภทเครื่อง เป่า เช่น ขลุ่ยเพียงออ ปี่ใน เป็นต้น

สำหรับวงดนตรีนั้นได้มีวิวัฒนาการการประสมวงจนเกิดเป็นวงดนตรี 3 ประเภท ซึ่งถือว่าเป็นวงมาตรฐาน ได้แก่

1. วงเครื่องสาย มีการประสมวง 2 อย่าง คือ วงเครื่องสาย และวงเครื่องสายผสม ซึ่งเป็นการประสมวงนั้นมีขนาดของวงอยู่ 2 ขนาด คือ วงเล็ก และวงเครื่องคู่

2. วงปี่พาทย์ มีการประสมวงหลายอย่าง เช่น วงปี่พาทย์ไม้แข็ง (วงปี่พาทย์ไม้แข็งนี้แบ่งออกเป็น วงปี่พาทย์พิธี และวงปี่พาทย์เสภา) วงปี่พาทย์ไม้นวม เป็นต้น การประสมวงปี่พาทย์มีการประสมวง 3 ขนาด คือ วงเครื่องห้า วงเครื่องคู่ และวงเครื่องใหญ่

3. วงมโหรี มีการประสมวงประเภทเดียว และมีการประสมวง 3 ขนาดคือ วงเล็ก วงเครื่องคู่ และวงเครื่องใหญ่

ส่วนบทเพลงนั้นมีการจำแนกบทเพลงออกเป็นประเภทต่างๆ ที่สำคัญ คือ

1. เพลงโหมโรง เพลงโหมโรงมีหลายอย่าง คือ
  - โหมโรงพิธี เช่น เพลงโหมโรงเช้า เพลงโหมโรงเย็น เป็นต้น
  - โหมโรงสำหรับการแสดง เช่น โหมโรงโขน โหมโรงลิเก เป็นต้น
  - โหมโรงเสภา เพลงโหมโรงไอยเรศ โหมโรงปฐมดุสิต เป็นต้น
2. เพลงหน้าพาทย์ เช่น เพลงสาธุการ เพลงตระนิมิตร เพลงเชิด เป็นต้น
3. เพลงเรื่อง เพลงเรื่องยังแบ่งออกเป็นประเภทต่างๆ คือ
  - เพลงช้า เช่น เพลงช้าเรื่องสร้อยสน เพลงช้าเรื่องพระรามเดินดง เป็นต้น

- เพลงเร็ว เช่น เพลงเร็วเรื่องแขกมัดตีนหมู
- เพลงฉิ่ง เช่น เพลงฉิ่งเรื่องฉิ่งพระฉิ่ง
- เพลงเรื่องตามหน้าทับ เช่น เพลงเรื่องนางหงส์ เป็นต้น

- เพลงเรื่องตามพิธี เช่น เพลงเรื่องทำขวัญ

4. เพลงเถา เช่น เพลงราตรีประดับดาวเถา เพลงโสมส่องแสงเถา เพลงแขกมอญบางขุนพรหมเถา เป็นต้น

5. เพลงดับ เพลงดับมี 2 ประเภทคือ ดับเพลง เช่น เพลงดับลาวเจริญศรี และดับเรื่อง เช่น ดับนางลอย

6. เพลงภาษา หรือเพลงสำเนียงภาษา เช่น เพลงลาวดวงเดือน มอญคูดาว เขมรไทรโยค จีนจิมเล็ก เป็นต้น

7. เพลงเกร็ด เป็นการนำส่วนใดส่วนหนึ่งของเพลงที่เป็นชุดมาแยกบรรเลงโดดๆ เช่น เพลงกล่อมনারี 2 ชั้น เพลงนาคราชชั้นเดียว เพลงโสมส่องแสง 3 ชั้น เป็นต้น

8. เพลงประกอบการแสดง เช่น เพลงระบำดอกบัว เพลงมขุราภิรมย์ เป็นต้น

คุณค่าของดนตรีไทยเดิมต่อการศึกษา

ดนตรีไทยเดิมเป็นดนตรีประจำชาติไทยที่มีวิวัฒนาการทั้งทางด้านเครื่องดนตรี วงดนตรี บทเพลง

มาโดยตลอด เนื่องจากดนตรีไทยเดิม มีโครงสร้างเชิงทฤษฎีดนตรี มีกฎเกณฑ์ที่สามารถอธิบายโดยใช้เหตุผลด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และมีความงามทางศิลปะที่สามารถรับรู้ได้และอธิบายได้ในทางสุนทรียศาสตร์ นักวิชาการทางดนตรีทั้งคนไทยและชาวต่างชาติได้ทำการศึกษาค้นคว้า วิจัย ศิลปดนตรีไทยเดิมเพื่อให้ได้องค์ความรู้ที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในวงการศึกษ และการเรียนการสอนในสถานศึกษาระดับต่างๆ โดยจัดการเรียนการสอนให้เป็นไปอย่างเป็นระบบโดยที่ยังคงรักษาเอกลักษณ์ทางดนตรีไว้อย่างครบถ้วนในฐานะที่ดนตรีไทยเป็นศิลปวัฒนธรรมประจำชาติ

การฝึกหัดและการบรรเลงดนตรีไทยเดิมตามแบบอย่างประเพณีนิยมที่ได้ปฏิบัติมายังให้คุณค่าด้านต่างๆ สำหรับผู้บรรเลงคือ

1. เป็นการฝึกสมาธิให้กับผู้บรรเลง
2. มีความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ
3. รู้จักสิทธิ หน้าที่ของตนเองและผู้อื่น
4. สร้างความรับผิดชอบต่อสังคม
5. กระตุ้นให้เกิดความหวงแหนศิลปวัฒนธรรม

ประจำชาติ และภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย

มานพ วิสุทธิแพทย์

บรรณานุกรม

- จตุพร รัตนวราหะ. เพลงหน้าพาทย์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2519.
- ฉันทน์ ศิลปบรรเลง. ดนตรีไทยศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์, 2521.
- ธนิต อยู่โพธิ์. เครื่องดนตรีไทย. กรมศิลปากร, 2507.
- ปัญญา รุ่งเรือง. ประวัติการดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- มนตรี ตราโมท. ศัพท์สังคีต. กรมศิลปากร, 2507.
- ศิลปากร, กรม. เกร็ดความรู้เรื่องดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : อัมพลวิทยา, 2509.
- สังัด ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางไปสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : Dr. Sax, 2532.
- _____ . ประชุมบทความทางวิชาการทางดนตรี. กรุงเทพฯ : Dr. Sax, 2534.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : พัฒนาศิลปการดนตรีและละคร, 2511.
- Malm, William P. **Music Cultures of the Pacific, the Near East, and Asia.** Englewood Cliffs, New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1996.
- May, Elizabeth. **Music of Many Cultures.** Los Angeles : University of California Press, 1980.
- Miller, Terry and Sean Williams. **Southeast Asia : The Garland Encyclopedia of Music.** vol. 4. New York, and London : Garland Publishing. Inc. 1998.
- Morton, David. **The Traditional Music of Thailand.** Berkeley : University of California Press, 1976.
- Sadie, Stanley. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians.** vol. 18. London : Macmillan Publishers Limited, 1980.

ทาง

ความหมาย

“ทาง” ในความหมายของคนตรีไทยนั้นมี สามความหมาย

หนึ่ง ทาง หมายถึง ทางการบรรเลงของเครื่องดนตรีต่าง ๆ เช่น ทางระนาดเอก ทางซออด้วง ทางจะเข้ เป็นต้น

สอง ทาง หมายถึง ทางเพลงของครูดนตรี เช่น เพลงพม่าเห่ ทางของ อาจารย์มนตรี ตราโมท เพลงพม่าเห่ ทางของ หลวงประดิษฐไพเราะ

สาม ทาง หมายถึง ระดับเสียงหรือบันไดเสียงในการบรรเลงของวงดนตรีวงต่าง ๆ ซึ่งมีทาง ทั้งหมด 7 ทาง คือ ทางเพ็ญออล่าง ทางใน ทางกลาง ทางเพ็ญออบน ทางนอก ทางกลางแหบ และทางขวา

เนื้อหาและสาระสำคัญ

ทาง ในทุกความหมายมีความสำคัญแตกต่างกัน ทาง ในความหมายที่ 3 มีความสลับซับซ้อนมากซึ่งต้องการคำอธิบายที่ชัดเจน ดังนี้

ทาง ที่หมายถึงระดับเสียงหรือบันไดเสียงในการบรรเลงของวงดนตรี ตามลักษณะวงต่าง ๆ นั้น กำหนดจากฐานความคิดที่ว่า การบรรเลงดนตรีไทยในลักษณะวงต่าง ๆ นั้น ต้องบรรเลงในระดับเสียงหรือบันไดเสียงที่เครื่องดนตรีในวงดนตรีนั้น ๆ สามารถบรรเลงได้อย่างสะดวก ทั้งนี้เนื่องจากเครื่องดนตรีบาง

อย่างที่บรรเลงร่วมอยู่ในวงดนตรีนั้น ๆ มีข้อจำกัดในการบรรเลง ข้อจำกัดดังกล่าวคือข้อจำกัดในเรื่องระดับเสียงหรือบันไดเสียงในการบรรเลง เครื่องดนตรีบางอย่างสามารถบรรเลงให้สะดวกที่ระดับเสียงหรือบันไดเสียงหนึ่ง แต่บรรเลงได้ไม่สะดวกในอีกระดับเสียงหรือบันไดเสียงหนึ่ง “ทาง” ต่าง ๆ จึงถูกกำหนดขึ้นด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมา

เครื่องดนตรีที่มีข้อจำกัดในการบรรเลงคือเครื่องดนตรีประเภทเครื่องสายและเครื่องเป่า เครื่องดนตรีแต่ละชนิดมีระบบนิ้วที่ใช้บรรเลงที่เป็นลักษณะเฉพาะระดับเสียงหรือบันไดเสียงจึงมุ่งเน้นถึงความสะดวกหรือคล่องตัวของระบบนิ้วในการบรรเลงเครื่องดนตรีนั้น ๆ

โดยธรรมชาติแล้ว ระดับเสียงหรือบันไดเสียงที่เครื่องดนตรีชนิดหนึ่งที่สามารถบรรเลงได้สะดวกนั้น ชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงมักจะตรงกับเสียงต่ำสุดของเครื่องดนตรีนั้น ๆ

ระดับเสียงหรือบันไดเสียงที่กล่าวถึงนี้คือบันไดเสียงของเพลงไทยที่สร้างขึ้นบนเสียงหลัก 5 เสียง คือเสียงขั้นที่ 1 2 และ 3 เรียงชิดติดกัน แล้วข้าม 1 เสียง และมีเสียงขั้นที่ 5 และ ขั้นที่ 6 เรียงติดกันอีก โดยมีโครงสร้างของบันไดเสียงดังนี้

1   2   3   5   6

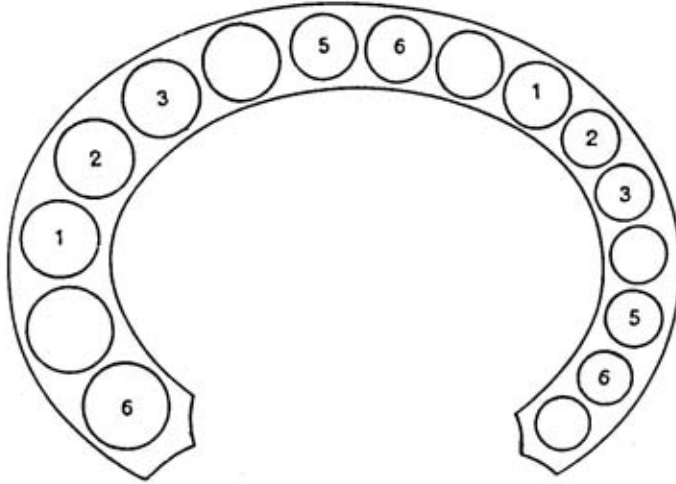
ทำนองเพลงบนบันไดเสียง 5 เสียงสามารถยกตัวอย่างทำนองเพลงโดยใช้โน้ตตัวเลขได้ดังนี้

-5-3	-2-1	11-2	22-3	-5-6	-5-3	33-2	22-1
------	------	------	------	------	------	------	------

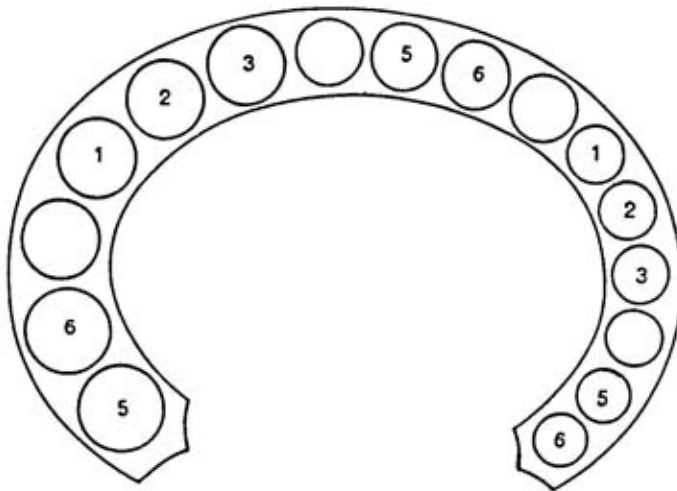

ทาง ที่หมายถึงระดับเสียงหรือบันไดเสียงทั้ง 7 ทาง จึงสามารถเปรียบเทียบบันไดเสียงบนฆ้องวงใหญ่ได้ ดังนี้คือ

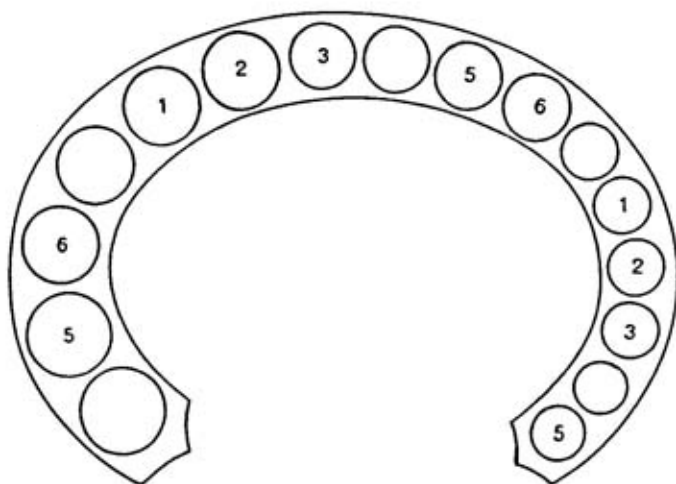
1. ทางเพียงออกลาง ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงขั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 3 และลูกที่ 10 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) เสียงนี้ตรงกับเสียงต่ำสุดของซอด้วง

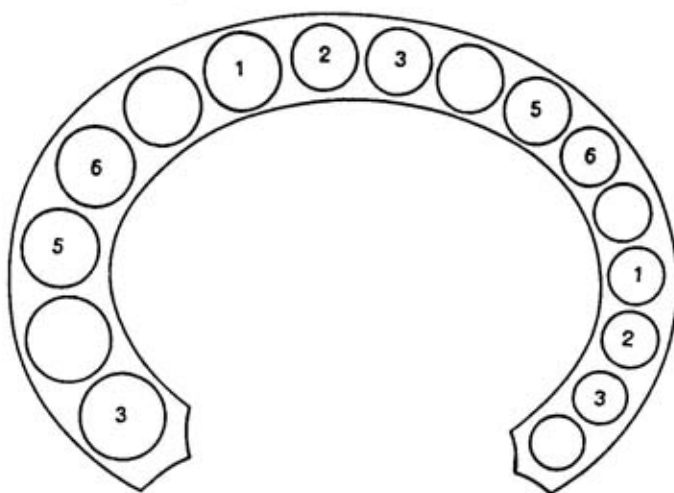
2. ทางใน ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงขั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 4 และลูกที่ 11 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) ซึ่งสะดวกกับระบบนิ้วของปี่ใน

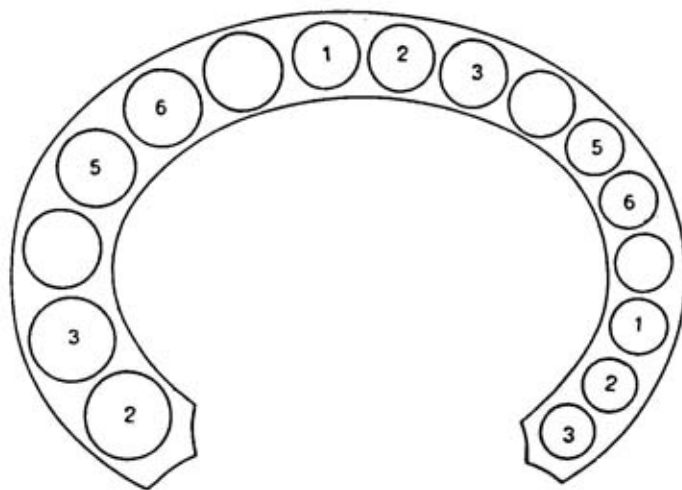
3. ทางกลาง ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 5 และ ลูกที่ 12 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) ซึ่งสะดวกกับระบบนิ้วของปี่กลาง

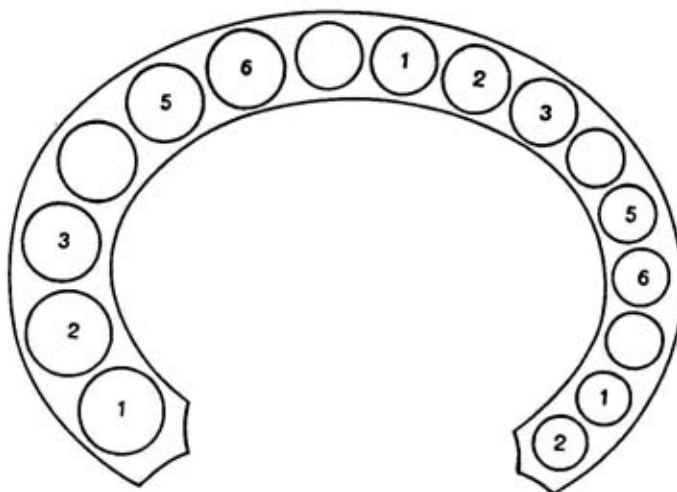
4. ทางเพียงออบน ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 6 และลูกที่ 13 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) เสียงนี้ตรงกับเสียงต่ำสุดของซอด้วง ขลุ่ยเพียงออ และจะเข้

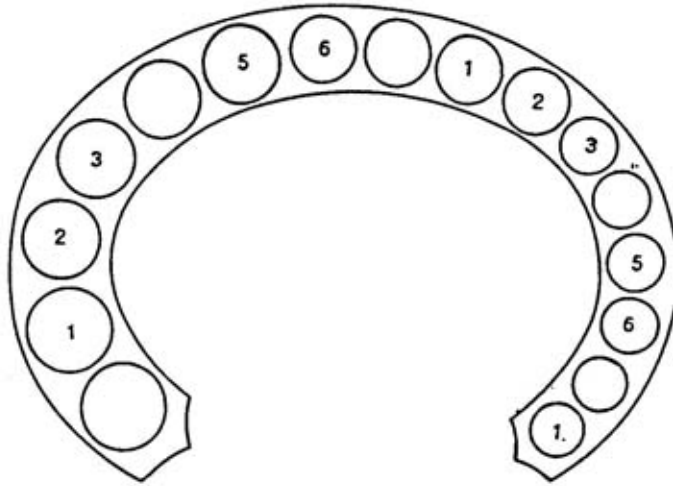
5. ทางนอก ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 7 และ ลูกที่ 14 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) ซึ่งสอดคล้องกับระบบนิ้วของปี่นอก

6. ทางกลางแหบ ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 1 ลูกที่ 8 และลูกที่ 15 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) ซึ่งสอดคล้องกับระบบนิ้วของปี่กลางที่อีกระดับเสียงหนึ่ง

7. ทางขวา ทางนี้เมื่อเทียบกับฆ้องวงใหญ่แล้ว เสียงชั้นที่ 1 ของบันไดเสียงตรงกับลูกฆ้องลูกที่ 2 ลูกที่ 9 และลูกที่ 16 (โดยนับจากเสียงต่ำไปเสียงสูง) ซึ่งสะดวกกับระบบนิ้วของปี่ชวา

คุณค่าทางการศึกษา

การศึกษาเรื่อง “ทาง” ที่หมายถึงระดับเสียงในการบรรเลง เป็นรากฐานของการศึกษาธรรมชาติและวิธีการบรรเลงเครื่องดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ เป็นหลักการการกำหนดระดับเสียงการบรรเลงบทเพลงไทยให้เหมาะสมกับเครื่องดนตรีและการประสมวงแต่ละประเภท นอกจากนี้ “ทาง” ยังเป็นที่มาของการกำหนดโน้ตตัวอักษรไทย (ค ร ม ฟ ช ล ท) บนเครื่องดนตรีไทย ทำให้การบันทึกโน้ตเพลงไทยสามารถบันทึกได้อย่างเป็นระบบ การเรียนการสอนบทเพลงไทยมีมาตรฐานเหมือนกัน

มานพ วิสุทธิแพทย์

บรรณานุกรม

- ทรงวิทย์ แก้วศรี. ดนตรีไทย, โครงสร้าง, อธิษานศัพท์, และสาระสังเขป. หอสมุดแห่งชาติ กรมศิลปากร, 2522.
- มนตรี ตราโมท. ศัพท์สังคีต. กรมศิลปากร, 2507.
- มานพ วิสุทธิแพทย์. ดนตรีไทยวิเคราะห์. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2533.
- ศิลปากร, กรม. เกร็ดความรู้เรื่องดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : อัมพลวิทยา, 2509.
- สังัด ภูเขาทอง. การดนตรีไทยและทางไปสู่ดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : Dr. Sax, 2532.
- _____ . ประชุมบทความทางวิชาการทางดนตรี. กรุงเทพฯ : Dr.Sax, 2534.
- อุทิศ นาคสวัสดิ์. ทฤษฎีและปฏิบัติดนตรีไทย. กรุงเทพฯ : พัฒนศิลป์การดนตรีและละคร, 2511.
- Miller, Terry and Sean Williams. **Southeast Asia : The Garland Encyclopedia of Music.** Vol. 4. New York, and London : Garland Publishing. Inc. 1998.
- Morton, David. **The Traditional Music of Thailand.** Berkely : University of California Press, 1976.
- Sadie, Stanley. **The New Grove Dictionary of Music and Musicians.** Vol. 18. London : Macmillan Publishers Limited, 1980.